

KRITINIO MĄSTYMO UGDYMO PROGRAMOS

MOKYTOJO IR LEKTORIAUS

*sertifikavimo standartai
ir procedūros*

KMU sertifikavimo standartų rengimo darbo grupė:

Codruta Balibanu, Rumunija

Alan Crawford, JAV

Gleb Firsov, Rusija

Irena Freimane, Latvija

Ondrej Hausenblas, Čekija

Sam Mathews, JAV

Bardhyl Musaj, Albanija

Alison Preece, Kanada

Wendy Saul, JAV

Iveta Silova, JAV

Susan Smith, JAV

Charlie Temple, JAV

KMU sertifikavimo standartų adaptavimo Lietuvai grupė:

Daiva Penkauskienė

Valdonė Indrašienė

Asta Navickaitė

TURINYS

I. ĮVADAS	4
II. KMU SERTIFIKAVIMO APŽVALGA	6
III. KMU MOKYTOJŲ/DĖSTYTOJŲ SERTIFIKAVIMAS	7
<i>KMU mokytojų/dėstytojų sertifikavimo tvarka</i>	8
Nurodymai kandidatams	9
Nurodymai vertintojams	10
<i>KMU mokytojo/dėstytojo standartai</i>	12
Mokymosi aplinka	12
Planavimas ir mokymas	12
Vertinimas	13
Asmeniniai bruožai ir profesinė etika	14
Pamokos/paskaitos stebėjimo lentelė	15
KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo lentelė	16
IV. KMU LEKTORIŲ SERTIFIKAVIMAS	19
<i>KMU lektorių sertifikavimo tvarka</i>	19
Nurodymai kandidatams	20
Nurodymai vertintojams	20
<i>KMU lektoriaus standartai</i>	22
Prezentaciniai įgūdžiai	22
Organizaciniai įgūdžiai	23
Ugdomasis darbas su klausytojais ir jų pažangos vertinimas	23
Profesinis tobulėjimas ir etika	24
Seminaro stebėjimo lentelė	25
KMU lektoriaus vertinimo lentelė	26
V. PAGRINDINIŲ TERMINŲ IR SĄVOKŲ ŽODYNĖLIS	29
VI. KRITINIO MĄSTYMO UGDYMO CENTRAI	30

I. ĮVADAS

“Kritinio mąstymo ugdymas skaitant ir rašant” (*Critical Thinking for Reading and Writing, RWCT*) – tai tarptautinis projektas, kurį 1997 m. inicijavo Atviros visuomenės institutas (*Open Society Institute, OSI*) ir Tarptautinė skaitymo asociacija (*International Reading Association, IRA*).

Tarptautinis kritinio mąstymo ugdymo (KMU) projektas rėmėsi nuosekliais ir teoriškai pagrįstais mokymo metodais, skatinančiais besimokančiuosius kritiškai mąstyti ir dirbti bendradarbiaujant. KMU siūlo integruotą kvalifikacijos kėlimo programą pradinį, vidurinių, aukštesniųjų ir aukštųjų mokyklų mokytojams ir dėstytojams, švietimo centrų ir švietimo skyrių darbuotojams bei mokyklų auditoriams. KMU projekto metodai sėkmingai taikomi visuose švietimo sistemos lygmenyse – pradinėse, vidurinėse, aukštesniosiose ir aukštosiose mokyklose, dėstant įvairius dalykus ir naudojant esamas programas bei mokomąją medžiagą.

Lietuva į projektą įsitraukė viena pirmųjų – 1997 m. Trejus metus projektas veikė kaip sudedamoji Atviros Lietuvos fondo programos “Švietimas Lietuvos ateičiai” dalis. 2000 m. jis tapo nuolatine Šiuolaikinių didaktikų centro kvalifikacijos kėlimo ir tobulinimo programa. Per šiuos metus Lietuvos mokytojams ir dėstytojams surengta daugybė seminarų, aukštųjų mokyklų studentams parengti kursai, organizuotos tarptautinės konferencijos, atliktas sociologinis tiriamasis programos vertinimas, išleista knyga “Kritinio mąstymo ugdymas. Teorija ir praktika” (2001 m.), nuo 2000 m. leidžiamas tarptautinis žurnalas “Thinking Classroom” (“Peremena”, “Permainos”).

Lietuva, kaip ir kitos projekte dalyvaujančios šalys, įsitraukė į tarptautinį projekto dalyvių sertifikavimo procesą. Skaitytojams pateikiami tarptautiniai kritinio mąstymo ugdymo standartai skirti profesiniam tobulėjimui ir kvalifikacijai kelti. Jie yra keturių lygmenų, arba kategorijų. Pirmasis – *kursų klausytojo*, išklausiusio visą 48 valandų seminarų kursą, atlikusio namų darbų užduotis ir gavusio kursų klausytojo ar dalyvio pažymėjimą. Antrasis lygmuo – *mokytojo/dėstytojo*, sėkmingai taikančio KMU schemą, strategijas ir suvokiančio kritinio mąstymo esmę; trečiasis – *lektoriaus*, gebančio ugdyti mokytojus ir skatinančio juos asmeniniu pavyzdžiu; ketvirtasis – *vertintojo*, gebančio spręsti apie kitų darbą ir įgalioto suteikti jiems visas keturias kategorijas.

Kuo gi ši mokytojo profesinio vertinimo sistema skiriasi nuo mums įprastos? Pirma, ji atitinka tarptautinius standartus. Su vienokiomis ar kitokiomis išlygomis, bet laikantis pagrindinių principų, taip vertinama beveik trisdešimtyje šalių, KMU projekto dalyvių. Antra, vertinamas tiesioginis mokytojo ar lektoriaus darbas pamokoje arba auditorijoje. Svarbiausia – kaip mokytojas moko ir vaikai mokosi, kaip kuriama abipusio bendradarbiavimo aplinka. Dėmesys kreipiamas į mokytojo/dėstytojo/lektoriaus asmenines ir profesines kompetencijas, besireiškiančias per mokymo aplinkos formavimą, patį ugdomąjį procesą, pamokos planavimą ir vertinimą.

Formalūs kriterijai čia ne patys svarbiausi. Kol kas ši vertinimo sistema nėra labai paplitusi, bet ji turi ateitį, nes remiasi mokytojo darbo kokybe. O tai – svarbiausias dabartinio ugdymo kokybės matas. Apie vieningą profesinių kompetencijų vertinimo kriterijų sistemą kalbama ir Europos Tarybos 2004 metų raporte. Tikimės, kad tai skatins dabar peržiūrimos valstybinės mokytojų profesinio tobulinimo ir kvalifikacijos programos kaitą.

Siūlome susipažinti su pateikiamu dokumentu. Laukiame jūsų pastabų ir pageidavimų. Norėtume padėkoti tuos, kurie jau išklause visą kritinio mąstymo ugdymo programos kursą, kreiptis dėl antrojo lygmens pažymėjimo. Jūsų pamokas stebės, jus konsultuos Šiuolaikinių didaktikų centro lektoriai, turintys pačią aukščiausią – ketvirtąją – kategoriją.

Daiva Penkauskienė,
Šiuolaikinių didaktikų centro direktorė,
KMU programos vertintoja

II. KMU SERTIFIKAVIMO APŽVALGA

KMU standartai ir su jais susiję vertinimo bei sertifikavimo procesai tenkina šiuos tris poreikius:

- yra kursų klausytojų savęs vertinimo įrankis;
- padeda organizuoti kolegų vertinimą ir dialogą;
- yra sertifikavimo pagrindas, kuriantis ir ilgesnį laiką palaikantis KMU standartus.

Toliau aprašomi procesai sukurti taip, kad būtų prieinami ir aiškūs tiek vertinamiesiems, tiek vertintojams. Sertifikavimas – tai ugdymo procesas, kuriame atliekamas pradinis KMU kursų dalyvių atestavimas, teikiami aiškūs siūlymai, veiksminga mentoriaus parama, padedanti pasirengti tolesniam vertinimui. Pedagogai, siekiantys tapti puikiais mokytojais, gali standartais ir vertinimo tvarka vadovautis kaip tikslais. Sertifikuotieji KMU mokytojai/dėstytojai ir lektoriai vaidina svarbų vaidmenį plėtojant asmeninį ir savo moksleivių ar studentų profesinį tobulėjimą.

Išskiriami keturi KMU sertifikavimo lygmenys, kurie skirti:

- KMU kursus sėkmingai baigusiams ir dalyvio pažymėjimą gavusiems jų klausytojams;
- įvykdžiusiems KMU mokytojo/dėstytojo standartų reikalavimus ir galintiems gauti KMU mokytojo/dėstytojo pažymėjimą;
- įvykdžiusiems KMU lektoriaus standartų reikalavimus ir galintiems gauti KMU lektoriaus pažymėjimą;
- tiems, kurie įgalioji sertifikuoti kitus lektorius, ir galintiems gauti KMU vertintojo pažymėjimą.

III. KMU MOKYTOJŲ/DĖSTYTOJŲ SERTIFIKAVIMAS

KMU mokytojo/dėstytojo pažymėjimą gali gauti mokytojas/dėstytojas, kuris sėkmingai baigė kursus ir geba klasėje taikyti KMU schemą (žadinimas, prasmės suvokimas ir apmąstymas), principus bei strategijas. Tuo tikslu jo pamokose (ne mažiau kaip 3-jose) turi apsilankyti ir jas stebėti sertifikuotasis KMU lektorius, kuris, remdamasis KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo lentelėmis, turi pamokas įvertinti aukščiausiais balais. Be to, mokytojas/dėstytojas pateikia vertinimo aplanką (portfolio) su dokumentais, sukaupta mokomąja medžiaga ir interviu (prieš stebėtą pamoką ir po jos) duomenis.

Vertinimo aplankas yra svarbi KMU programos dalis. Jis atlieka dvi funkcijas: yra asmeninio mokymosi priemonė ir sertifikavimo proceso informacijos šaltinis.

Sertifikavimo metu pateiktame vertinimo aplanke turi būti šie dokumentai:

1. Sėkmingo dalyvavimo aštuoniuose KMU seminaruose įrodymai (pažymėjimas).
2. Sertifikuotųjų KMU lektorių stebėtų pamokų ataskaitos ir užpildytos vertinimo lentelės su pastabomis.
3. Pamokų/paskaitų planų pavyzdžiai.
4. Pamokų/paskaitų vaizdo įrašai (jeigu reikia).
5. Moksleivių ar studentų darbai.
6. Refleksyvus ir kritiškas savo mokymo ir moksleivių/studentų mokymosi, o prireikus ir kitų dalyvių vertinimas.
7. Pagrindimas, kodėl buvo atrinkti kaip tik tie, o ne kiti įrodymai.
8. Kiti įrodymai.

Sertifikuotieji mokytojai/dėstytojai įgyja kvalifikaciją, leidžiančią:

- vesti atvirąsias ar parodomąsias pamokas/paskaitas, kurių metu demonstruoja praktinį KMU metodikos taikymą;
- rengti naujus klausytojus;
- KMU lektorių prižiūrėti, skaityti pranešimus KMU kursuose.

KMU projekto dalyviams, įvykdžiusiems visus KMU mokytojo standartus atitinkančius reikalavimus, įteikiamas tai patvirtinantis pažymėjimas.

KMU mokytojų/dėstytojų sertifikavimo tvarka

KMU projekto dalyviai, norintys įgyti KMU mokytojo/dėstytojo kvalifikaciją, turi įvykdyti šiuos reikalavimus:

1. Išklausti aštuonis sertifikuotųjų KMU lektorių vedamus seminarus ir sėkmingai juose dalyvauti.
2. Dirbdami su moksleiviais ir studentais klasėje ar aukštosios mokyklos auditorijoje, suprasti ir pedagoginiame darbe taikyti KMU filosofinius ir metodologinius principus.
3. Skleisti pagrindines KMU vertybes ir principus tarp kolegų.

Atitikimo KMU mokytojo/dėstytojo standartams vertinimo procedūra susideda iš šių žingsnių:

1. KMU lektorius prieš stebimą pamoką/paskaitą ir po jos atlieka struktūrizuotą interviu.
2. Pamokas/paskaitas (ar jų vaizdo įrašus) stebi paskirtas vietinis KMU lektorius.
3. Stebimas pamokas/paskaitas ir mokytojo/dėstytojo darbą jis vertina pasitelkęs pamokos/paskaitos stebėjimo ir KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo lenteles. Įvertinimai turi atitikti aukščiausius vertinimo lentelių rodiklius pagal visus parametrus.
4. Mokytojas/dėstytojas pateikia vertinimo aplanką ir prideda KMU lektoriaus atliktą jo vertinimą pagal šiuos kriterijus.

Mokytojas/dėstytojas, siekiantis įgyti sertifikatą, turi pademonstruoti nemažiau kaip tris skirtingo pobūdžio pamokas. Stebėtojas šių pamokų metu įsitikinęs sertifikuojamojo gebėjimu tikslingai taikyti KMU filosofijos principus, teikia siūlymą sertifikuoti. Mokytojai/dėstytojai, kurie nebuvo sertifikuoti kaip šių standartų neatitinkantys, patobulinę savo kvalifikaciją, gali pakartoti tas sertifikavimo proceso dalis, kurios jiems anksčiau nepavyko.

Nurodymai kandidatams

KMU mokytojo/dėstytojo standartai

KMU mokytojo/dėstytojo standartai atspindi įgudimo lygį, kurį turite parodyti sertifikavimo metu. Šiuos standartus rengė darbo grupė, kurioje dalyvavo KMU koordinatoriai iš Albanijos, Čekijos, Latvijos, Rumunijos ir Rusijos, taip pat JAV ir Kanados savanoriai lektoriai, dirbę Albanijoje, Gruzijoje, Kirgizijoje, Makedonijoje ir Mongolijoje.

KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo lentelės

Jos parengtos KMU mokytojo/dėstytojo standartų pagrindu. Šios lentelės – tai stebimų pamokų/paskaitų vertinimo įrankis sertifikuojant KMU mokytoją/dėstytoją. Vertintojui, stebinčiam jūsų pamokas/paskaitas, turite pateikti išsamų kiekvienos pamokos/paskaitos planą.

Reikalavimai KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo aplankui

Vertinimo aplanke galėtų būti šie dokumentai:

- pamokų/paskaitų planų pavyzdžiai, iš kurių būtų aišku, kad mokytojas/dėstytojas taiko KMU schemą, kritinio mąstymo ir aktyviojo mokymosi strategijas;
- pamokų vaizdajuostės;
- mokymosi bendradarbiaujant metodikos taikymo pamokoje/paskaitoje pavyzdžių ar atvejų aprašymas;
- moksleivių ar studentų darbai (pavyzdžiui, užduotys raštu), kurie buvo vertinami pažymiais;
- moksleivių ar studentų savęs vertinimai;
- projektiniai darbai, žemėlapiai, eksperimentai;
- rašytiniai mokytojo/dėstytojo pamastymai apie pamokos/paskaitos planavimą;
- mokytojo/dėstytojo tęstinio ugdymosi ir profesinio tobulėjimo planai ir įrodymai;
- mentoriaus ugdytiniui teikiamos paramos aprašymai;
- raštiški kolegų atsiliepimai ir vertinimai;
- rekomendaciniai mokyklos vadovų ir kitų asmenų laiškai;
- esė, nušviečianti mokytojo/dėstytojo mokymo filosofiją (kaip jis moko ir kodėl);
- kiti įrodymai.

Interviu prieš stebimas pamokas/paskaitas ir po jų

KMU vertintojas prieš stebimas jūsų pamokas/paskaitas ir po jų užduos jums specialiai parengtų klausimų, kurių tikslas – gauti kuo išsamesnę informaciją apie stebimą pamoką/paskaitą, vertinimo aplanke pateiktus dokumentus ir moksleivių/studentų darbus. Jeigu stebint ir nagrinėjant pateiktus vertinimo aplanko dokumentus neišryškėjo įrodymų, kurių reikia norint nustatyti atitikimą KMU mokytojo/dėstytojo standartams, vertintojas gali interviu papildyti kitais klausimais, kurie, jo manymu, padės surinkti trūkstamą informaciją, reikiamą tam tikroms mokytojo/dėstytojo darbo sritims įvertinti.

Nurodymai vertintojams

Sertifikavimą atliekantis KMU lektorius yra profesionalus vertintojas, kuris vadovaujasi KMU vertinimo gairėmis ir priima sprendimus, kaip geriau ir daugiau surinkti vertinimui būtinų duomenų. Daugiausia duomenų gaunama stebint pamokas/paskaitas, vertinant vertinimo aplanko dokumentus ir iš interviu. Tačiau kiekvienas vertinimas yra unikalus, nes vieno mokytojo/dėstytojo pateikti duomenys skiriasi nuo tų, kuriuos pateikė kitas. Norint sertifikuoti mokytojus/dėstytojus ir nustatyti, ar jie atitinka KMU mokytojo/dėstytojo standartus, reikia pačiam pereiti KMU lektoriaus ar vertintojo sertifikavimo procesą ir įgyti KMU lektoriaus pažymėjimą.

Sertifikavimo procesas susideda iš šių žingsnių:

1. Įsitikinkite, ar sertifikuojamasis mokytojas/dėstytojas pateikė įrodymų, jog lankė KMU seminarus ir susipažino su pagrindiniais KMU teiginiais, išdėstytais *Vadovuose* (mokymo priemonės, parengtos KMU mokytojams ir mokytojų mokytojams). Šį reikalavimą būtina įvykdyti prieš pateikiant prašymą leisti dalyvauti sertifikavimo procese.
2. Susitarkite su mokytoju/dėstytoju, pageidaujančiu dalyvauti sertifikavimo procedūroje, dėl susitikimo laiko ir trukmės. Atminkite, kad būtina skirti laiko ne tik pamokai/paskaitai stebėti, bet ir struktūrizuotam interviu prieš pamoką/paskaitą ir po jos. Dažniausiai reikia apankyti keletą pamokų/paskaitų. Sertifikuojamasis mokytojas/dėstytojas turi pateikti detalų kiekvienos pamokos/paskaitos, kurią rengiatės stebėti, planą.
3. Išnagrinėkite mokytojo/dėstytojo pateikto vertinimo aplanko medžiagą.
4. Nesant arba stingant akivaizdžių įrodymų, jog vertinamasis atitinka KMU mokytojui/dėstytojui keliamus reikalavimus, vertintojas turi tokį mokytoją/dėstytoją apklausti, paprašyti, be vertinimo aplanke esančių dokumentų, pateikti papildomų įrodymų ir (arba) susitarti dėl dar vienos pamokos/paskaitos stebėjimo. Jeigu mokytojas/dėstytojas neatitinka KMU mokytojo/dėstytojo standartų reikalavimų, vertintojas turi jam patarti ir pateikti siūlymų, ko imtis, kad ateityje kandidatas sėkmingai baigtų sertifikavimo procedūrą.

Vertinimo aplanko vertinimas

Apžvelgiant vertinimo aplanko turinį, reikia ieškoti tokių atitikimo KMU mokytojo/dėstytojo standartams įrodymų, kurių nerasta stebint pamokas/paskaitas. Vertinimo aplanke pateiktus dokumentus derėtų įvertinti dalyvaujant pačiam mokytojui/dėstytojui, kad vertintojas galėtų užduoti jam klausimų, išsiaiškinti neaiškumus, išklausti paaiškinimus ir apmąstymus.

Struktūrizuotas interviu

Vertintojo tikslas yra tas pats – padėti ir patarti, kad vertinamasis dabar ar vėliau sėkmingai įveiktų sertifikavimo procedūrą. Norėdamas geriau suprasti stebimą pamoką/paskaitą, vertintojas pasitelkia interviu norėdamas surinkti sertifikavimui būtinus įrodymus, kurių nepasisėkė rasti stebėtose pamokose/paskaitose ar mokytojo/dėstytojo vertinimo aplanke pateiktuose dokumentuose.

Interviu prieš pamoką/paskaitą. Prieš stebimą pamoką/paskaitą vertintojas gali užduoti tokius klausimus:

- Koks pamokos/paskaitos tikslas?
- Kaip ankstesnė(s) pamoka(os)/paskaita(os) susijusi(os) su šia pamoka/paskaita?
- Jeigu šioje pamokoje/paskaitoje KMU schema netaikoma, paaiškinkite, ar ji buvo taikoma ankstesnėje ir ar bus taikoma būsimoje pamokoje/paskaitoje.
- Jei reikia, vertintojas gali pateikti savo suformuluotus kitus klausimus.

Interviu po pamokos/paskaitos. Pamokai/paskaitai pasibaigus, vertintojas pateikia pozityvų konkrečių jos dalių vertinimą. Popamokinėje struktūrizuoto interviu dalyje jis gali pasiteirauti:

- Ar nukrypote nuo išankstinio pamokos/paskaitos plano įvertinęs moksleivių/studentų darbą joje? Jeigu taip, tai kodėl?
- Kaip nusprendėte, kokius tekstus ir mokymosi šaltinius taikyti pamokoje/paskaitoje?
- Ką pamokos/paskaitos metu pakeitėte (jeigu pokyčių buvo)? Kodėl nusprendėte keisti kaip tik tai? Ar dėl to pagerėjo jūsų pamokos/paskaitos kokybė? Jeigu būtumėte pamokos/paskaitos eigos nekeitę, ką tai būtų turėję jai poveikį?
- Kaip vertinate savo darbą pamokoje/paskaitoje? Kodėl?
- Kokios buvo jūsų pamokos/paskaitos stipriosios pusės? Ką joje keistumėte norėdamas patobulinti?

Jeigu reikia, vertintojas pateikia kitus klausimus. Vertintojas turi užduoti papildomų klausimų apie tuos standartų aspektus, kuriems stinga įrodymų arba kurie neišryškėjo pamokoje/paskaitoje. Jeigu mokytoju/dėstytoju dar reikia papildomai padirbėti, kad tinkamai pasirengtų sertifikavimui, vertintojas turi pateikti konkrečių siūlymų, ką būtina jo darbe keisti, ir suteikti reikiamą metodinę pagalbą. Vertintojas skatina mokytoją/dėstytoją parengti tolesnį savo veiklos tobulinimo planą.

KMU mokytojo/dėstytojo standartai

Mokymosi aplinka

KMU mokytojas/dėstytojas kuria į moksleivį/studentą orientuotą mokymosi aplinką, kurioje kiekvienas yra vertinamas kaip individualybė.

KMU mokytojas/dėstytojas:

1. Ragina moksleivius/studentus reikšti savo nuomones ir mintis bei jas palaiko.
2. Suteikia moksleiviams/studentams galimybę patikrinti naujas idėjas ir įgūdžius.
3. Skatina ugdytinių ir ugdytojų sąveiką, kurdamas pasitikėjimo, tolerancijos ir abipusės pagarbos aplinką.
4. Skatina interpretuoti žodžiu įvairiomis formomis išsakytas mintis.
5. Kuria klasėje/auditorijoje tokią mokymosi aplinką, kuri sudarytų sąlygas visiems besimokantiejiems aktyviai dalyvauti.

KMU mokytojo/dėstytojo sukurta mokymosi aplinka atitinka pamokoje/paskaitoje taikomus principus, sudaro sąlygas aktyviam moksleivių mokymuisi ir taikomai grupinio darbo metodikai.

KMU mokytojas:

1. Taip sutvarko fizinę klasės/auditorijos aplinką, kad ji atitiktų pamokos/paskaitos poreikius ir skatintų besimokančiuosius aktyviai dalyvauti pamokoje/paskaitoje, bendrauti ir bendradarbiauti.
2. Pasirūpina, kad aplinkoje mokymosi procesą iliustruotų moksleivių ar studentų darbai.

Planavimas ir mokymas

KMU mokytojas/dėstytojas planuoja tokį mokymą, kuris skatina besimokančiuosius aktyviai mokytis ir kritiškai mąstyti.

KMU mokytojas/dėstytojas:

1. Planuoja tokias pamokas/paskaitas, kuriose būtų galima taikyti KMU schemą.
2. Dėstydamas privalomą mokomosios programos medžiagą, taiko įvairias mokymo ir mokymosi strategijas, skatinančias dalyvauti visus moksleivius/studentus ir ugdančias jų kritinį mąstymą.
3. Nuolat kontroliuoja mokymo procesą ir, atsižvelgdamas į besimokančiųjų reakciją, koreguoja savo mokomąją veiklą.
4. Pasitelkia tokius mokymo metodus, kad palaikytų moksleivių/studentų susidomėjimą ir skatintų juos ieškoti kitų galimų sprendimų bei savarankiškai siektų mokymosi tikslų.

5. Besimokančiųjų skaitymu ir rašymu naudojasi kaip priemone, padedančia tyrinėti ir aiškintis idėjas.
6. Ieško vadovėlių papildančios mokomosios medžiagos, kuri praturtintų ugdymo turinį, būtų moksleiviams/studentams prieinamesnė ir skatintų interpretuoti.
7. Kurdamas mokymo užduotis, naudoja įvairius šaltinius, kurie skatina klasėje/auditorijoje vykstantį mokymąsi toliau plėtoti už mokyklos ribų, įkvepia besimokančiuosius tyrinėti ir ieškoti.

KMU mokytojas/dėstytojas skatina moksleivius/studentus mąstyti aukštesniu lygmeniu ir reikšti savo nuomonę. Tam jis pateikia klausimų, kuriuos reikia nuodugniau apmąstyti.

KMU mokytojas/dėstytojas:

1. Ragina besimokančiuosius reikšti įvairias idėjas, mintis ir nuomones, pateikdamas atvirojo tipo klausimų, skatinančių aukštesnio lygmens mąstymą.
2. Skiria pakankamai laiko moksleiviams/studentams apmąstyti atsakymus į klausimus ir, jų nepertraukdamas, suteikia galimybę išsamiai reikšti mintis.
3. Kuria tokią aplinką, kuri skatintų besimokančiuosius formuluoti ir užduoti klausimus, į kuriuos atsakant reikia mąstyti aukštesniu lygmeniu.
4. Aktyviai klausosi moksleivių/studentų pasisakymų ir skatina juos aktyviai klausytis, kai kalba kiti.

Vertinimas

KMU mokytojas/dėstytojas sukuria tokią vertinimo procedūrą, kuri teikia informaciją jam pačiam apie savo mokymo kokybę ir skatina moksleivius mokytis.

KMU mokytojas:

1. Kartu su moksleiviais/studentais nustato aiškius vertinimo kriterijus, kuriais remiantis vertina mokymosi procesą bei jo rezultatus.
2. Taiko autentiškas vertinimo strategijas, kurios yra konstruktyvios, aiškos ir objektyviai nustatančios moksleivių/studentų pažangą.
3. Įvairiapusiškai vertina moksleivių/studentų supratimą, nuostatas, įgūdžius ir žinias bei skatina besimokančiuosius vertinti save ir vieniems kitus.
4. Mokymo procesą koreguoja atsižvelgdamas į nuolatinio stebėjimo ir vertinimo rezultatus bei besimokančiųjų mokymosi pokyčius.

Asmeniniai bruožai ir profesinė etika

KMU mokytojas/dėstytojas kritiškai apmąsto savo veiklą ir nuolat profesiskai tobulėja, pasižymi aukšta profesine etika.

KMU mokytojas/dėstytojas:

1. Yra kritiškai mąstantis tyrėjas, pavyzdys savo moksleiviams/studentams ir kolegoms.
2. Vertindamas savo veiklą, bendradarbiauja su kolegomis, nuolat kviečiasi juos į savo pamokas, skatindamas stebėti, gretinti, lyginti ir aptarti mokymo problemas.
3. Kuria asmeninį profesinio tobulėjimo planą, padedantį kuo geriau realizuoti savo profesines galimybes ir tobulinti mokymą.
4. Teikia bendradarbiams profesinę paramą, dalijasi su jais patirtimi, įžvalgomis ir mokomąja medžiaga.
5. Tobulina darbą ir mokymosi aplinką, pasitelkdamas įvairią (moksleivių/studentų, kolegų, vertintojų) informaciją apie savo mokymo veiksmingumą.

Pamokos/paskaitos stebėjimo lentelė

Data	_____
Mokykla	_____
Klasė/kursas	_____
Dalykas	_____
Stebėtojai	_____
Pamokos/paskaitos tema	_____ _____
Tikslai	_____ _____
Naudojami šaltiniai	_____ _____
Mokytojo/dėstytojo veikla	_____ _____ _____ _____
Mokinių/studentų veikla	_____ _____ _____ _____
Tikslų ir užduočių ryšys	_____ _____ _____
Tikslų ir galutinio rezultato ryšys	_____ _____ _____
Pamokoje/paskaitoje naudoti vertinimo metodai	_____ _____ _____
Pastabos	_____ _____

KMU mokytojo/dėstytojo vertinimo lentelė

KMU mokytojo/dėstytojo standartai	Galimi rodikliai	Akivaizdu	Neakivaizdu	Pastabos
MOKYMOSI APLINKA				
KMU mokytojas/dėstytojas kuria į moksleivį/studentą orientuotą mokymosi aplinką.	ragina moksleivius/studentus reikšti savo nuomones ir mintis bei jas palaiko			
	skatina ir remia moksleivius/studentus, kuriems nesiseka			
	suteikia besimokantiems galimybę patikrinti naujas idėjas ir įgūdžius			
	skatina ugdytinių ir ugdytojo sąveiką, kurdamas pasitikėjimo, tolerancijos ir abipusės pagarbos aplinką			
	skatina interpretuoti žodžiu įvairiom formom išsakytas mintis			
KMU mokytojo/dėstytojo sukurta mokymosi aplinka atitinka pamokoje/paskaitoje taikomus principus.	KMU mokytojas/dėstytojas taip sutvarko fizinę klasės aplinką, kad ji atitiktų pamokos /paskaitos poreikius ir skatintų aktyviai dalyvauti pamokoje, bendrauti ir bendradarbiauti			
	pasirūpina, kad aplinkoje mokymosi procesą iliustruotų moksleivių/studentų darbai			

PLANAVIMAS IR MOKYMAS				
KMU mokytojas/dėstytojas planuoja tokį mokymą, kuris skatina besimokančiuosius aktyviai mokytis ir kritiškai mąstyti.	planuoja tokias pamokas/paskaitas, kuriose būtų galima taikyti KMU schemą			
	taiko įvairias mokymo ir mokymosi strategijas, skatinančias dalyvauti visus moksleivius/studentus ir ugdančias jų kritinį mąstymą			
	nuolat kontroliuoja mokymo procesą ir, atsižvelgdamas į moksleivių/studentų reakciją, koreguoja savo mokomąją veiklą			
	pasitelkia tokius mokymo metodus, kad palaikytų moksleivių/studentų susidomėjimą ir skatintų juos ieškoti kitų galimų sprendimų bei savarankiškai siekti mokymosi tikslų			
	besimokančiųjų skaitymu ir rašymu naudojami kaip priemonė, padedančia tyrinėti ir aiškintis idėjas.			
	pateikia vadovėlius papildančios mokomosios medžiagos, kuri praturtintų ugdymo turinį, būtų moksleiviams/studentams prieinamesnė ir skatintų interpretuoti			
	kurdamas mokymo užduotis, naudoja įvairius šaltinius, kurie skatina klasėje/auditorijoje vykstantį mokymąsi toliau plėtoti už mokyklos ribų, įkvepia besimokančiuosius tyrinėti ir ieškoti			
KMU mokytojas/dėstytojas skatina moksleivius/studentus mąstyti aukštesniu lygmeniu. ir reikšti savo nuomonę.	ragina besimokančiuosius reikšti įvairias idėjas, mintis ir nuomones, pateikdamas atvirojo tipo klausimų, skatinančių aukštesnio lygmens mąstymą			
	skiria pakankamai laiko moksleiviams/studentams apmąstyti atsakymus į klausimus ir, jų nepertraukdamas, suteikia galimybę išsamiai reikšti mintis			
	kuria tokią aplinką, kuri skatintų besimokančiuosius formuluoti ir užduoti klausimus, į kuriuos atsakant reikia mąstyti aukštesniu lygmeniu			
	aktyviai klausosi moksleivių/studentų pasisakymų ir skatina juos aktyviai klausytis, kai kalba kiti			

VERTINIMAS				
KMU mokytojas/dėstytojas sukuria tokią vertinimo procedūrą, kuri teikia informaciją jam pačiam apie savo mokymo kokybę ir skatina moksleivius/studentus mokytis.	kartu su moksleiviais/studentais nustato aiškius vertinimo kriterijus, kuriais remiantis vertina mokymo procesą bei jo rezultatus			
	taiko autentiškas vertinimo strategijas, kurios yra konstruktyvios, aiškos ir objektyviai nustatančios moksleivių/studentų pažangą			
	įvairiapusiškai vertina moksleivių/studentų supratimą, nuostatas, įgūdžius ir žinias			
	skatina besimokančiuosius vertinti save ir vieniems kitus			
	mokymo procesą koreguoja atsižvelgdamas į nuolatinio stebėjimo ir vertinimo rezultatus bei besimokančiųjų mokymosi pokyčius			

ASMENINIAI BRUOŽAI IR PROFESINĖ ETIKA				
KMU mokytojas/dėstytojas kritiškai apmąsto savo veiklą, nuolat profesiskai tobulėja, pasižymi aukšta profesine etika.	vertindamas savo veiklą, bendradarbiauja su kolegomis, nuolat kviečiasi juos į savo pamokas/paskaitas, skatindamas stebėti, gretinti, lyginti ir aptarti mokymo problemas			
	kuria asmeninį profesinio tobulėjimo planą, padedantį kuo geriau realizuoti savo profesines galimybes ir tobulinti mokymą			
	teikia bendradarbiams profesinę paramą, dalijasi su jais patirtimi, išvalgomis ir mokomąja medžiaga			
	kartu su kitais mokytojais/dėstytojais diskutuoja refleksyvos praktinės veiklos klausimais			
	tobulina darbą ir mokymosi aplinką, pasitelkdamas įvairią moksleivių/studentų, kolegų, vertintojų informaciją apie savo mokymo veiksmingumą			

IV. KMU LEKTORIŲ SERTIFIKAVIMAS

Sertifikuotasis KMU mokytojas/dėstytojas, pageidaujantis įgyti KMU lektoriaus (mokytojų/dėstytojų rengėjo) kvalifikaciją, turi pademonstruoti pasirengimą rengti kitus mokytojus taikydamas KMU metodiką ir strategijas, gebėjimą organizuoti ir vesti KMU seminarus. Tam jis turi išklaudyti Andragogikos pagrindų kursus (12 val.).

Sertifikuoti teikiamame būsimo lektoriaus vertinimo aplanke turi būti:

1. Dokumentai, įrodantys, kad asmuo įvykdė KMU mokytojui/dėstytojui keliamus reikalavimus ir įgijo KMU mokytojo/dėstytojo pažymėjimą.
2. Sertifikuojamo KMU mokytojo/dėstytojo aplanko vertinimas.
3. Planai, dienotvarkės, pranešimai ir kita medžiaga, pateikiama asmens organizuojamų KMU seminarų klausytojams.
4. Vestų seminarų klausytojų ir vertintojų atsiliepimai ir vertinimai.

Sertifikuotieji KMU lektoriai įgyja kvalifikaciją, reikalingą vadovauti kursams ir seminarams bei juos vesti. Drauge su kitais komandos nariais jie atsako už kursų planavimą ir vedimą. KMU lektoriai turi teisę teikti KMU mokytojo/dėstytojo pažymėjimus, nurodančius, kad tie pretendentai įvykdė KMU mokytojo/dėstytojo standartų reikalavimus.

KMU lektorių sertifikavimo tvarka

KMU lektoriaus pažymėjimo siekiantis pretendentas turi būti įgijęs KMU mokytojo/dėstytojo kvalifikaciją ir išklauses Andragogikos pagrindų kursus (12 val.).

Vertinimo procedūra, turi vykti taip:

1. Sertifikuotasis KMU lektorius, norėdamas geriau suprasti vedamą seminarą, taiko struktūrizuotą interviu apklausdamas kandidatą prieš seminarą ir po jo.
2. Kandidato į KMU lektorius vedamus KMU seminarus stebi sertifikuotas KMU lektorius.
3. Stebint seminarą, kandidatui vertinti pasitelkiamos paskaitos stebėjimo ir KM lektoriaus vertinimo lentelės.
4. Kandidatas pateikia vertinimo aplanką, kurį įvertina KMU lektorius, remdamasis KMU lektoriaus vertinimo kriterijus.

Kandidatas į KMU lektorius, turi pravesti nemažiau dviejų skirtingose grupėse ir skirtingų temų seminarus. Ar kandidatas atitinka KMU lektoriaus standartų reikalavimus, nustatoma tada, kai stebėtas seminaras, pateiktas vertinimo aplankas ir prieš seminarą bei po jo vykęs interviu pateikia pakankamai atitikimo standartų reikalavimams įrodymų. Asmenys, dėl tokių įrodymų stygiaus per pirminį vertinimą nesertifikuoti, savo kvalifikaciją patobulinę, gali pakartoti tas vertinimo proceso dalis, kurios nebuvo teigiamai įvertintos.

Nurodymai kandidatams

Reikalavimai KMU lektoriaus vertinimo aplankui

Vertinimo aplanke galėtų būti šie dokumentai:

- pamokų/paskaitų planų pavyzdžiai, iš kurių būtų aišku, kad mokytojas/dėstytojas taiko KMU schemą, kritinio mąstymo ir aktyviojo mokymosi strategijas;
- pamokų/paskaitų ar seminarų vaizdajuostės;
- mokymosi bendradarbiaujant metodikos taikymo pamokoje/paskaitoje pavyzdžių ar atvejų aprašymas;
- mokytojų/dėstytojų ir seminarų dalyvių darbai (pavyzdžiui, užduotys raštu), kurie buvo vertinami pažymiais;
- dalyvių savęs vertinimai;
- dalyvių parengti projektiniai darbai, planai;
- raštiškos dalyvių refleksijos apie planavimą;
- mokytojo/dėstytojo tęstinio ugdymosi ir profesinio tobulėjimo planai ir įrodymai;
- kandidato, kaip mentoriaus, teikiamos paramos aprašymai;
- raštiški kolegų atsiliepimai ir vertinimai;
- rekomendaciniai mokyklos vadovų ir kitų asmenų laiškai;
- esė, nušviečianti mokytojo/dėstytojo mokymo filosofiją (kaip jis moko ir kodėl);
- kiti įrodymai.

Vertinimo aplanko turinys yra vienas iš šaltinių, kuriuo prireikus naudojamosi ieškant atitikties KMU lektoriaus standartams įrodymų.

Interviu prieš stebimą seminarą ir po jo

KMU vertintojas, prieš stebėdamas jūsų seminarą ir po jo, užduos jums keletą specialiai parengtų klausimų, kurių tikslas – gauti kuo išsamesnę informaciją apie stebimą seminarą bei vertinimo aplanką. Interviu duomenys bus pasitelkti kaip vienas iš informacijos šaltinių ieškant atitikties KMU lektoriaus standartams įrodymų. Jeigu stebint seminarą ir nagrinėjant pateiktus vertinimo aplanko dokumentus neišryškėjo įrodymų, leidžiančių nustatyti atitikimą KMU lektoriaus standartams, vertintojas gali papildyti interviu ir kitais klausimais, kurie, jo manymu, padės surinkti trūkstamą informaciją, būtiną tam tikroms lektoriaus darbo sritims įvertinti.

Nurodymai vertintojams

Sertifikavimą atliekantis KMU lektorius yra profesionalus vertintojas, kuris vadovaujasi KMU vertinimo gairėmis ir priima sprendimus, kaip geriau ir daugiau susirinkti vertinimui būtinų duomenų. Daugiausia duomenų gaunama stebint seminarus, analizuojant vertinimo aplanko dokumentus ir iš interviu. Kiekvienas vertinimas yra unikalus, nes vieno kandidato įrodymai skiriasi nuo tų, kuriuos pateikė kiti.

Kad galėtumėte sertifikuoti lektorius ir nustatyti jų atitikimą KMU lektoriaus standartams, privalote turėti KMU lektoriaus arba vertintojo pažymėjimą.

Sertifikavimo procesas susideda iš šių žingsnių:

1. Įsitikinkite, ar kandidatas yra sertifikuotasis KMU mokytojas/dėstytojas ir ar jis pateikė įrodymų apie lankytus bei baigtus Andragogikos pagrindų (12 val.) kursus
2. Susitarkite su kandidatu, kuris pageidauja būti sertifikuojamas, dėl susitikimo laiko ir trukmės. Nepamirškite, kad laiko reikia skirti ne tik visam seminarui stebėti, bet ir struktūrizuotam interviu prieš seminarą ir po jo. Sertifikuojamasis kandidatas turi pateikti išsamų kiekvieno seminaro, kurį rengiatės stebėti, planą.
3. Išnagrinėkite pateikto vertinimo aplanko medžiagą.
4. Jeigu nėra arba stinga akivaizdžių įrodymų, jog pretendentas atitinka KMU lektoriui keliamus reikalavimus, vertintojas turi pretendentą apklausti, paprašyti, be vertinimo aplanke esančių dokumentų, pateikti papildomų įrodymų ir (arba) susitarti stebėti kitus seminarus. Jeigu kandidatui nepakanka atitikimo KMU lektoriaus standartams įrodymų, vertintojas turi jam patarti ir pateikti siūlymų, ko imtis, kad ateityje sėkmingai įveiktų sertifikavimo procedūrą.

Vertinimo aplanko vertinimas

Apžvelgiant vertinimo aplanko turinį, ieškoma įrodymų, padedančių nustatyti atitiktį KMU lektoriaus standartams. Vertinimo aplanke pateiktus dokumentus vertintojas vertina dalyvaujant kandidatui, kad prireikus galėtų užduoti jam klausimų, išsiaiškintų neaiškumus, surinktų vertinimui reikiamą informaciją, išklaustų aiškinimus ir pamąstymus.

Struktūrizuotas interviu

Šio interviu tikslas – įsitikinti kandidato gebėjimu dirbti su suaugusiųjų auditorija ir taikyti KMU filosofinius ir metodologinius principus bei strategijas. Vertintojui interviu padeda surinkti sertifikuoti reikiamus įrodymus, kurių nepasisėkė gauti stebėtuose seminaruose ar iš vertinimo aplanke pateiktų dokumentų.

Interviu prieš seminarą. Prieš stebimą seminarą vertintojas gali užduoti tokius klausimus:

- Koks seminaro tikslas?
- Kaip susijusios ankstesnė ir šio seminaro veikla?
- Jeigu šiame seminare KMU schema netaikoma, prašoma paaiškinti, ar buvo ji taikoma ankstesniame ir ar bus taikoma kitame seminare.

Jeigu reikia, vertintojas pateikia kitus klausimus.

Interviu po seminaro. Seminarui pasibaigus, vertintojas pateikia objektyvų konkrečių jo dalių vertinimą. Po seminaro, struktūrizuoto interviu metu, vertintojas galėtų užduoti šiuos klausimus:

- Ar, įvertinus dalyvių darbą, prireikė nukrypti nuo pirminio seminaro plano? Jeigu taip, tai kodėl?
- Kaip nusprendėte, kokią mokomąją medžiagą ir mokymosi metodus seminare naudoti?
- Ką seminaro metu pakeitėte (jeigu pokyčių buvo)? Kodėl nusprendėte keisti kaip tik tai? Ar dėl to pagerėjo jūsų seminaro kokybė? Jeigu būtumėte seminaro eigos nekeitę, kokią jam tai būtų turėję poveikį?

- Kaip vertinate savo darbą seminare? Kodėl?
- Kokios jūsų seminario stipriosios pusės? Ką keistumėte norėdamas jį patobulinti?

Jeigu reikia, vertintojas pateikia kitus klausimus.

Vertintojas turėtų užduoti papildomų klausimų apie tuos standartų aspektus, kuriems stinga įrodymų arba kurie seminare neišryškėjo.

Jeigu pretendentai dar reikia papildomai padirbėti norint tinkamai pasirengti sertifikavimui, vertintojas turi pateikti konkrečių siūlymų, ką jo darbe keisti, ir suteikti reikiamą metodinę pagalbą. Vertintojas turi paskatinti kandidatą parengti tolesnio savo veiklos tobulinimo planą.

KMU lektoriaus standartai

Būtina prielaida – KMU mokytojo pažymėjimas ir sėkmingai baigtas lektorių rengimo seminaras.

Prezentaciniai įgūdžiai

Praktinėje KMU lektoriaus veikloje atsispindi KMU filosofija, tikslai ir taikomos strategijos.

KMU lektorius:

1. KMU seminarui atrinka ir modeliuoja tinkamiausius mokymo ir mokymosi metodus bei ne tik taiko jame KMU schemą, bet ir remiasi pagrindiniais KMU filosofiniais principais.
2. Modeliuoja gyvybingą seminario vedimo ir pristatymo stilių, stengiasi įtraukti į darbą visus jo dalyvius, yra jautrus ir dalyviams, ir kitiems seminario vedėjams.
3. Vesdamas seminarą, dalijasi su kolegomis atsakomybe.

KMU lektorius aiškiai rodo gebėjimą sieti teorinius mokymosi ir kritinio mąstymo ugdymo principus su mokymo praktika.

KMU lektorius:

1. Susieja KMU principus su mokymosi praktika, pasitelkdamas autentiškus mokyklos gyvenimo pavyzdžius.
2. Skatina klausti ir geba komentuoti.
3. Naudoja KMU principus ir strategijas nacionalinei švietimo ugdymo programai įgyvendinti, diskutuoti apie KMU principus ir strategijas.

Organizaciniai įgūdžiai

KMU lektoriui būdingi geri organizaciniai įgūdžiai.

KMU lektorius:

1. Išvelgia ir numato problemas, moka lanksčiai jas spręsti, geba dalį atsakomybės deleguoti kitiems.
2. Geba planuoti seminaro turinį, numatydamas jo apimtį, atskirų užsiėmimų tikslus, trukmę, užduotis bei rezultatus; rezultatų vertinimu, pastabomis ir grįžtamuju vertinimu remiasi planuodamas ateityje.
3. Geba planuoti ir numatyti reikiamą techninę seminaro įrangą, išsirinkti tinkamiausią jo vedimo vietą.

Ugdomasis darbas su klausytojais ir jų pažangos vertinimas

KMU lektorius, dirbdamas su suaugusiaisiais, nuosekliai demonstruoja tinkamus ir labai veiksmingus komunikacinius įgūdžius.

KMU lektorius:

1. Kurią saugią, bendravimo ir bendradarbiavimo principais paremtą aplinką;
2. Seminaro dalyvius padrąsina, veiksmingai pagiria, konstruktyviai kritikuoja, teikia paramą ir yra jiems atidus, vengia žeminti.
3. Moka nustatyti kintančius seminaro dalyvių poreikius, juos konsultuoja ir teikia mentoriaus paramą.

KMU lektorius vertina savo darbą su seminaro dalyviais ir kitais lektoriais.

KMU lektorius:

1. Vertindamas KMU dalyvius, veiksmingai ir tinkamai remiasi KMU standartais, vertinimo lentelėmis, vertinimo aplanko vertinimo kriterijais ir interviu metodika.
2. Teikia KMU dalyviams paramą, skatina juos vertinti patiemis save bei profesiskai tobulėti, padeda tapti KMU mokytojais, o kai kuriems – siekti KMU lektoriaus statuso.

Profesinis tobulėjimas ir etika

KMU lektorius rūpinasi savo profesiniais poreikiais ir tobulėjimu, dalijasi su kitais patirtimi, žiniomis ir įgūdžiais.

KMU lektorius:

1. Priklausomai nuo užimamų pareigų, dėstomo dalyko ir profesinių interesų yra profesiskai aktyvus konferencijų pranešėjas, autorius, mokytojas ir tyrėjas, veiklus profesinės asociacijos narys.
2. Kuria asmeninės karjeros planą, orientuotą į žinių ir įgūdžių tobulinimą, bei siekia jį įgyvendinti.
3. Veiksmingai skleidžia KMU idėjas savo profesiniame gyvenime, yra jų taikymo mokomajame darbe pavyzdys.

KMU lektorius pasižymi aukšta profesine etika ir laikosi standartų reikalavimų.

KMU lektorius:

1. Dirbdamas su mokytojais/dėstytojais, vadovaujasi visuotinai pripažintais privatumo standartais.
2. Yra sąžiningas ir gerbia kiekvieną, nesvarbu kokia jo lytis, etninė priklausomybė, amžius ar patirtis, kalba ar kultūra.

Seminaro stebėjimo lentelė

Data	
Seminaro vieta	
Dalyviai	
Stebėtojai	
Seminaro tema	
Tikslai	
Naudojama medžiaga ir priemonės	
Lektoriaus veikla	
Seminaro dalyvių veikla	
Tikslų ir užduočių ryšys	
Seminaro aplinkos įvertinimas	
Pastabos	

KMU lektoriaus vertinimo lentelė

KMU lektoriaus standartai	Galimi rodikliai	Akivaizdu	Neakivaizdu	Pastabos
PREZENTACINIAI ĮGŪDŽIAI				
Praktinėje KMU lektoriaus veikloje atsispindi KMU filosofija, tikslai, taikomos strategijos.	• KMU lektorius ne tik taiko seminare KMU schemą, bet ir remiasi pagrindiniais KMU filosofiniais principais			
	• seminarui atrenka ir modeliuoja tinkamiausius mokymo ir mokymosi metodus			
	• modeliuoja gyvybingą seminaro vedimo, pristatymo stilių, stengiasi įtraukti į darbą visus jo dalyvius			
	• yra jautrus dalyviams ir kitiems seminaro vedėjams			
	• vesdamas seminarą dalijasi su kolegomis atsakomybe			
KMU lektorius aiškiai rodo gebėjimą sieti teorinius mokymosi ir KMU principus su mokymo praktika.	• susieja KMU principus su mokymosi praktika, pasitelkdamas autentiškus mokyklos gyvenimo pavyzdžius			
	• skatina klausti ir geba komentuoti			
	• naudoja KMU principus ir strategijas nacionalinei švietimo ugdymo programai įgyvendinti			

ORGANIZACINIAI ĮGŪDŽIAI				
KMU lektoriui būdingi geri organizaciniai įgūdžiai	įžvelgia ir numato problemas, moka lanksčiai jas spręsti			
	geba dalį atsakomybės deleguoti kitiems			
	geba planuoti seminaro turinį, numatydamas jo apimtį, atskirų užsiėmimų tikslus, trukmę, užduotis bei rezultatus			
	rezultatų vertinimu, pastabomis ir grįžtamuju vertinimu remiasi planuodamas ateityje.			
	geba planuoti ir numatyti reikiamą techninę seminaro įrangą, išsirinkti tinkamą jo vedimo vietą			

UGDOMASIS DARBAS IR VERTINIMAS				
KMU lektorius, dirbdamas su suaugusiais, nuosekliai demonstruoja tinkamus ir labai veiksmingus komunikacinius įgūdžius	kuria saugią, paremtą bendravimo ir bendradarbiavimo principais aplinką			
	seminaro dalyvius padrąsina, veiksmingai pagiria, konstruktyviai kritikuoja, teikia paramą, yra jiems atidus, vengia žeminti			
	moka nustatyti kintančius seminaro dalyvių poreikius, juos konsultuoja, teikia mentoriaus paramą			
KMU lektorius vertina savo darbą su seminaro dalyviais ir kitais lektoriais	vertindamas seminaro dalyvius, veiksmingai ir tinkamai remiasi KMU standartais, vertinimo lentelėmis, vertinimo aplanko vertinimo kriterijais ir interviu metodika			
	teikia dalyviams paramą, skatina juos vertinti patiems save bei profesškai tobulėti, padeda tapti KMU mokytojais, o kai kuriems – siekti KMU lektoriaus statuso			

PROFESINIS TOBULĖJIMAS IR ETIKA				
KMU lektorius rūpinasi savo profesiniais poreikiais ir tobulėjimu, dalijasi su kitais patirtimi, žiniomis ir įgūdžiais.	yra profesiskai aktyvus konferencijų pranešėjas, autorius, mokytojas ir tyrėjas, veiklus profesinės asociacijos narys			
	kuria asmeninės karjeros planą, orientuotą į žinių ir įgūdžių tobulinimą, bei siekia jį įgyvendinti			
	veiksmingai skleidžia KMU idėjas savo profesiniame gyvenime, yra jų taikymo mokomajame darbe pavyzdys			
KMU lektorius pasižymi aukšta profesine etika ir laikosi standartų reikalavimų	dirbdamas su mokytojais vadovaujasi visuotinai pripažintais privatumo standartais			
	yra sąžiningas, gerbia kiekvieną, nesvarbu kokia jo lytis, etninė priklausomybė, amžius ar patirtis, kalba ar kultūra			

V. PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ IR TERMINŲ ŽODYNĖLIS

Andragogika – suaugusiųjų ugdymo mokslas.

Apmąstymas – galutinė kritinio mąstymo ugdymo schemos pakopa, kurios metu moksleiviai, keldami klausimus ir ieškodami atsakymų, apmąsto naują informaciją, išsako savo nuomones ir vertinimus, planuoja tolesnę veiklą.

Atviro tipo klausimai – klausimas, skatinantis žmones kalbėti. Paprastai jis prasideda klausiamaisiais įvardžiais "kaip?", "kodėl?". Tai klausimas, į kurį negalima atsakyti tik "taip" arba "ne". Jis skatina moksleivių vaizduotę ir apmąstymus.

Aukštesnio lygmens mąstymas – mąstymas apimantis analizę, lyginimą, interpretavimą, taikymą, problemų sprendimą ir vertinimą.

Grupinio darbo metodika – metodas diskusijoms sužadinti, dalytis idėjomis ir bendradarbiauti grupelėse.

KMU – kritinio mąstymo ugdymas.

KMU schema – minčių žadinimas, prasmės suvokimas, apmąstymas.

Minčių žadinimas – kritinio mąstymo ugdymo schemos pirmoji pakopa, kurios metu moksleiviai skatinami atkurti turėtas žinias, sudominami nauja tema, padedama išsikelti mokymosi tikslus.

Mentorius – patyręs ir kvalifikuotas pedagogas, padedantis pradedantiesiems mokytojams, vadovaujantis studentų praktikoms. Jis turi turėti tam tikrus kriterijus atitinkančias dalykines ir pedagogines kompetencijas bei turi būti apmokytas darbui pagal mentorystės programą.

Mokymasis bendradarbiaujant - mokymosi strategija, skatinanti moksleivius aktyviai spręsti problemas, savarankiškai siekti mokymosi tikslų dirbant drauge mažesnėmis ar didesnėmis grupėmis.

Prasmės suvokimas – vidurinė kritinio mąstymo ugdymo schemos pakopa, kurios metu moksleiviai atranda ir suvokia prasmę;

Uždarieji klausimai – klausimai, stabdantys ir ribojantys pokalbį. Dažniausiai į juos galima atsakyti vienu ar dviem žodžiais („taip“ arba „ne“).

Vertinimo aplankas (portfolio) – alternatyvus vertinimo būdas, kai tarpiniai mokymosi rezultatai renkami ir atrenkami pagal tam tikrus kriterijus mokslo metų bėgyje, kaupiami mokymosi aplanke arba portfolio, siekiant įvertinti žinių, įgūdžių, kitimą laiko atkarpoje. Šis būdas leidžia besimokantiems patiems kontroliuoti savo mokymąsi, jį apmąstyti ir tobulinti.

VI. KRITINIO MĄSTYMO UGDYMO CENTRAI

Šiuolaikinių didaktikų centras

Direktorė Daiva PENKAUSKIENĖ
Studentų g. 39-401, LT-08106 Vilnius
Tel., faks. (8~5) 2751410
daiva.dc@vpu.lt
<http://www.vpu.lt/sdc>

Vilniaus "Vyturio" pradinė mokykla

Direktorė Aušra DRUMSTIENĖ
Taikos g. 189, LT-05209 Vilnius
Tel., faks. (8~5) 2460740
vyturio@takas.lt

Vilniaus Simono Daukanto vidurinė mokykla

Direktorė Jolanta Gertruda KNYVIENĖ
Naugarduko g. 7, LT-01141 Vilnius
Tel., faks. (8~5) 2331488
rastine@daukanto.vilnius.lm.lt
<http://www.daukanto.vilnius.lm.lt/>

Šilutės I-oji gimnazija

Direktorė Laima SPIRGIENĖ
K.Kalinausko g. 2, LT-99130 Šilutė
Tel., faks. (8~441) 62008
pirmagim@gimnazija.silute.lm.lt
<http://www.gimnazija.silute.lm.lt/>

Molėtų gimnazija

Direktorė Rima GUOBIENĖ
Jaunimo g. 5, 33127 Molėtai
Tel., faks. (8~383) 51048
info@gimnazija.moletai.lm.lt
<http://www.gimnazija.moletai.lm.lt/informacija.html>

Šiuolaikinių didaktikų centras – tai neformaliojo švietimo institucija, inicijuojanti ir vykdanči švietimo kaitos projektus bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose, skatinanti ir remianti įvairių švietimo grandžių bendradarbiavimą

Kritinio mąstymo ugdymo projektas – vienas iš didžiausių ir reikšmingiausių, esmingai paveikęs mokymo ir mokymosi sampratą Lietuvoje, JAV, Vidurio ir Rytų Europos bei kitose šalyse.